

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom
„KOROŠKI SLOVENEK“
Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.
Rokopisi se naj pošljajo na naslov:
Pol. in gosp. društvo
Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

Lisi
za politiko, gospodarstvo
in prosveto

izhaja vsako sredo.
Stane četrletno: 1 šiling.
Za Jugoslavijo
četrletno: Din. 25
Pozamezna številka 10 grošev.

Leto V.

Dunaj, 15. aprila 1925.

Št. 15.

Vabilo

na

redni letni občni zbor

Političnega in gospodarskega društva za Slovence
na Koroškem, ki se vrši

v četrtek, dne 30. aprila t. l.

ob 10. uri dopoldne v društvenih prostorih
v Celovcu, Vetrinjsko obmestje šte. 26, pritličje desno

S P O R E D :

1. Poročilo predsednika;
2. Poročila načelstva;
3. Volitev novega odbora;
4. Slučajnosti.

Opomba: § 5 odstavek b) društvenih pravil predvideva dostop k občnem zboru samo društvenim članom.

NACELSTVO.

V odgovor.

Poročilo „Kor. Slovenca“ o shodu v Ivovljah pri Kotmari vasi, ki je točko za točko kratko, a popolnoma resnično poročal o poteku shoda in o utisih, ki jih je napravil na domačine, je nacionalne prenapetosti okoli „Freie Stimmen“ silno razburil. Po njihovem mnenju je v „Kor. Slovencu“ od začetka do konca vse zlagano. Pa oglejmo si malo, kje so laži! Navedli smo, za koliko volilcev naše stranke je bil shod namenjen (nad 200), ti so bili povabljeni, in če so nasprotniki od Celovca do Bistrice v Rožu vse mogoče vkup zbobnali, da shod domačinom onemogočijo, ja potem res ne vemo, kdo je „Hetzer“ in „Stören Friede“! Nadalje pravijo, da je nas pesem „Dort wo Tirol“ tako zbudila. Kje pa so druge pesmi, ki so se pele? Ali si jih ne upajo povedati, da bi svet ne zvedel, kaj si vse proti nam dovolijo. In zato so hoteli, da se Slovenci še dvignejo s sedežev! Nato navajajo, da so Slovenci peli „Črna zemlja naj pogrezne vsakega Nemca in Nemčurja“. Kaj pa je resnica? Resnica je, da je zvečer neka skupina njihovih pristašev hotela peti „Hej Slovenci“, a ker pesmi niso znali, je niso mogli peti. Slovenci so peli „Venček na glavi“, „Tam za goro“ in neko fantovsko, pač pa je nasprotna skupina pela pesem „Tam na onem kraj potoka, se Jugoslavija joka“. Ker smo Avstrijci, je eden naših pomagala to peti, pa en nasprotnik je prigrmel s stolom nad njega. Ali res ne smemo biti Avstrijci? Mi mislimo, da je v Avstriji prostora tudi za druge ne, samo za velenemce.

Nadalje pravijo, da je brezprimerna podlost, če poročamo, da je bil na g. Poljanca namenjen napad. Čisto mirno povemo, da smo to zvedeli iz njihovih krogov. Če je zlagano, se nismo mi zlagali, ampak — Nadalje je zlagano, da je eden naših grozil g. M. Kajbiču. Vprašajte g. Lučovnika ml., kdo je izrekel medklic, da sliši na gavge, pa boste zvedeli, da je bil sad iz vaše mavhe.

In olikani hočejo biti! Ja, zato je rabil nadporočnik Arnejc iz Celovca tako lepe besede, da je boljše, da jih ne navajamo. Še danes smo vsi, ki smo bili na shodu, veseli, da naš poslanec po takih žalitvah ni odgovarjal. Veseli smo tudi celega shoda, ki je nam več povedal, kakor deset naših najmirnejših shodov. Nismo več tisti Slovenci, ki samo davke plačujemo, ampak za svoje davke tudi hočemo svoje pravice, pravice, za katere se bori vsak izobražen narod. Nemški narod se sramuje vsakega svojega Nemca, ki se izneveri svojemu nemškemu

narodu, to sramoto čutimo tudi mi, zato obsojamo vse tiste rojene in nerojene Nemce, ki med nas hodijo potujčevat, in borili se bomo za svojo čast, za svoje dobro ime, ali nas potem blatijo za iredentarije ali ne, nam je vse eno, vsaj pravi nemški pesnik Schiller: Ničvreden je narod, ki ne zastavi vseh svojih moči z veseljem za čast svojega naroda.

Občni zbor »Slov. kršč. soc. zveze za Koroško«.

Na občnem zboru „Slov. kršč. socijalne zveze za Koroško“, ki se je vršil dne 12. marca t. l. v prostorih Pol. in gosp. društva v Celovcu, je bila zastopana velika večina izobraževalnih društev. Navzočih je bilo kakih 80 zborovalcev. Po otvoritvi in pozdravu predsednikovem govori g. dr. Fr. Zeichen o notranjem društvenem življenju.

Predpogoj krepkega društvenega življenja je predvsem agilen (delaven) odbor, ki naj vsebuje zmiraj le najmožnejše moči. Vse društveno delovanje bodi osredotočeno v sestankih z deklamacijami, govori in predavanji, ki se naj priredijo vsaj enkrat na mesec. Govori naj uče društvenike modrosti za življenje; naj ne vplivajo samo na razum, ampak osobito na okrepitev volje! Ponekod bo kazalo prirediti sestanke tudi ločeno po spolu. Slovenska pesem, katero naj društva skrbno goje, bo dajala sestankom privlačno silo. Da nam bodo nudili sestanki tudi temeljita strokovna predavanja, potrebujemo v prvi vrsti spretno zasnovane organizacije govornikov. Podlaga uspešnega društvenega delovanja je dobra knjižnica, v kateri pa naj uživajo prednost podučne knjige pred kratkočasnimi. Javne prireditve, posebno igre, naj se tudi gojijo, pa ne prepogosto! Javne pevske prireditve naj bi prišle zopet v navado! Tudi družabnost in zabava naj ima v društvu svoje mesto, pa bodi bolj finega značaja in se nikdar ne razvij v ples in alkoholne izrede! Posebno pozornost pa naj obračajo društva, zvesta svojemu katoliškemu programu, verskemu življenju! Vsaj ja Evropa stoji dandanes v znamenju verskega preporoda. Skupno sv. obhajilo društvenikov parkrat v letu bodi znak njihovega verskega prepričanja!

Debata, ki je sledila temu praktičnemu in temeljitemu govoru, je bila zelo živahna. Č. g. Poljanec povdarja, naj društva posebno goje izobrazbo srca, da naša mladina ne bo zapadla tisti surovosti, kakoršno opazujemo pri naših narodnih odpadnikih. Naglaša tudi potrebo društvenih domov. Ob ti priliki izreče občni zbor ogorčen protest proti zasegi društvenega doma v Dobrli vasi. — Č. g. Košir priporoča društvom invalide kot dobre knjigoveze; omenja, da se v Ljubljani dobijo izdelani govori za dekleta in povdarja potrebo skioptikona za društvena predavanja. — G. Lovro Potočnik poda nekaj nasvetov glede odborovih sej.

Nato slede poročila odbornikov. Glasom tajniškega poročila je „Zveza“ v minulem poslovnem letu posvečala posebno pozornost izobraževalnim tečajem. Priredila je tri take tečaje: v Šmihelu, Dobrli vasi in Logi vasi, ki so se vsi prav dobro obnesli. Preskrbela je katehetom učne knjige, otrokom molitvenike, skušala je izvesti toli potrebno organizacijo govornikov itd.

V „Zvezi“ je sedaj organiziranih 38 izobraževalnih društev, od katerih je delavnih 26.

Najmarljivejša so bila društva v Bilčovsu, Šmihelu, Pliberku, Globasnici, Vogrčah, Kotmari vasi, Selah in Žvabeku. Živahno se gibljejo z malimi izjemami društva v Podjuni in Rožu, dočim društva na Zili ne kažejo prave delavnosti, ona pa severno od Drave žal popolnoma spe. — Društvena okrožja tudi preteklo leto še niso prišla do veljave tako, kakor bi bilo potrebno. V nekaterih društvih se preurejuje društveno življenje po stanovih, oziroma po spolih, in se v ta namen ustanovljajo fantovske in dekliške zveze.

Predsednik poda tudi načrt Zvezinega delovanja za bodočnost. „Zveza“ namerava to leto izvesti potom društvenih odsekov energično treznostno gibanje med našim ljudstvom. Kako je to potrebno, pokazala je poročilu sledeča debata, v kateri so mladeniči sami naravnost zahtevali, da se „Zveza“ zavzame z vsemi močmi za raztreznjenje našega naroda.

Poročilo blagajnika č. g. Hlerja se vzame z zadovoljstvom na znanje. Blagajnik želi, da društva bolj pridno plačujejo „Zvezi“ svoje prispevke. Kot redni prispevek se določi 15 odstotni znesek tako od društvene članarine, kakor od čistega dobička vsake igre.

Po poročilu blagajnikovem se je vršila volitev odbora. Izvoljeni so bili: Dr. Fr. Zeichen, Kr. Vošir, M. Kuhler, J. Sekol, Miklavčič, Šimen Valentin, gdč. M. Linhart, M. Štih, L. Trabesinger. V naslednji odborovi seji so bili z majhno izpremembo zopet potrjeni stari funkcionarji.

Ko so se prerešetele še nekatere slučajnosti, se je občni zbor zaključil. Dobro obiskani in živahni shod je pokazal, da v slovenskem Korotanu veje svež, topel veter po polju naše prosvete. Zanimanje za naše prosvetno delovanje raste. Gre se sedaj samo za to, da se sklepi in načrti, zarisani na občnem zboru, tudi izvršijo.

Seja deželnega kulturnega sveta dne 2. marca 1924.

(Nadaljevanje.)

Molža.

Ko se je začelo izbirati krave po molžečnosti, se je videlo, da ni ljudi, ki bi res znali molzti. Spretnih kravaric skoraj ni več dobiti, moški pa tega dela ne znajo. Na Litzlhofu se uči že dve leti sem po tri mesece štiri fantov molže, a dežela bi takih ljudi veliko potrebovala. Švicarji, ki so se dobivali v deželo, se niso nič kaj obnesli. Mlekarska zveza je sicer tudi posredovala, a njeni ljudje sploh niso bili porabni. Deželni kulturni svet bi bil volje, urediti šolo za molžo, a zopet se je bati, da bi udeležba ne bila zadostna. Zato se bo letos napravilo več kurzov za molžo. Žal, da tak tedenski kurz mlekarju ne more dati popolne spretnosti.

Nova konjska bolezen.

Kirschner opozarja na novo konjsko bolezen, ki dela gospodarjem na spodnjem Koroškem grozno škodo. Njemu sta poginili dve dragi plemenski kobili. Dvorni svetnik Rotter odgovarja, da se živinozdravniki s to boleznijo že dolgo pečajo. Naj bi vlada iz živinozdravniške visoke šole poslala sem strokovnjaka. Bistva te bolezni živinozdravniki do zdaj še ne poznajo. Poizkusilo se je z vbrizgavanjem nekega seruma (Impfung); v par slučajih je pomagalo, v drugih ne. Zato se mora reči, da da-

nes še nimamo zdravila. Deželni kulturni svet naj od vlade zahteva izvedenca živinorejske visoke šole. Bolezen je podobna šumečim bulam (Rauschbrandu), ki sicer nastopa le pri govedini. Meso se nenavadno hitro razkrajja, ne da bi se opazila kaka vročina. Nekateri pravijo, da se bolezen prenaša, drugi to zanikajo.

Travništvo.

Poroča inž. Frank: Umetno travništvo v zadnjih letih lepo napreduje. L. 1920 se je naročilo travnih semen 3000 kg, l. 1923 že 25.000, l. 1924 36.000. Za letos se je popred kupilo 20.000 kg; kar se je pozneje naročilo, je vsled štrajka v Hamburgu obležalo: ljudje niso dobili semen, kulturni svet pa visi z zneskom 700 milijonov.

Za pridelavanje travnega in detelnega semena se je priznalo 14 nagrad. Dežela samo še ne pridelava potrebnih množin. Pridelalo se je doma 4000 kg, potrebovalo pa 20.000.

Kmetijske podružnice tožijo, da se ne vzgaja domačih žitnih semen. Dežele, ki so si takih semen vzgojile, delajo na tem že 30 do 40 let. Koroška svojih semen še ni mogla vzgojiti in mora delati s tujimi. Kmetijske šole pa bo treba izpopolniti, da bodo strokovni učitelji zamogli tudi to.

Krompir.

Poskušnje so pokazale, da izmed raznih vrst na Koroškem najbolj uspevajo Parnasia Alma in Imperator. Kulturnemu svetu se je v 35 slučajih poročalo o uspehu poskušanj: v 24 slučajih se je na hektarju dobilo 30 do 100 centov več nego pri domačem semenu. Ljudje so se pritoževali, da je bil tuji krompir predroben. V Nemčiji se pač cel krompir sadi in se za sajenje jemlje drobnji, ki meri v presegu 3 do 6 cm.

Žitna semena.

Žitna semena so se poskušala v 6 slučajih, in sicer nižjeavstrijska, štajerska in gornjeavstrijska. Tuje rži ne rode nič boljše kakor domača, izvemši štajerska iz Neumarkta, ki je dala več zrnja. Tuja rž počasneje zori in tiste dni jo napade rja, ki pridelok kvari. Boljše se obnašata oves in ječmen.

Poskušnje z zelenim gnojenjem.

Poskušnje z zelenim gnojenjem so se delale po vaseh med Dobro vasjo in Pliberkom. Mesto ajde se je sejalo lupine, ki so dale že v jeseni lepo košnjo, v pomladi pa se jih je podoralo in polje obsejalo z jaro ržjo. Žito je lepo uspevalo, a ker je bilo leto mokro, je jarca na lupinah polegla in v nekaterih slučajih vsled tega rodila manj kakor domača, ki je bila slabša in je stala. Vsekako je bilo pri novem načinu izdatno več slame in v nekaterih slučajih je tudi žito boljše obrodilo. V Humčah je dala jarca po novem načinu 845, po starem samo 655 kg.

Bilo bi želeli, da bi se ti poskusi po rodem svetu v Podjurski dolini in v Rožu nadaljevali. Lupine se subvencionirajo z zneskom 1000 do 1200 K. Dežela daje v ta namen 6, država 2 milijona.

Okopavanje žita.

Okopavanje žita se je z nagradami pospeševalo. Stvar se je dobro obnesla; žito toliko več rodi, da se večji stroški obilno poplačajo. To okopavanje dobro zatira tudi plevel. Tovarne so napravile Delta stroj za tako okopavanje. Okopava se pšenico, ječmen in oves; rž je preveč občutljiva.

Laneno seme.

Da se seje boljši, lan se je naročilo 3500 kg izvirnega litvanskega lanu, ki stane kilo 11.000 kron, subvencionira se s 3000 kronami. Dežela da v ta namen 20, država 4 milijone.

Semenski krompir.

Za seme se je iz Nemčije naročilo 6 vagonov krompirja, ki se bo pri razdelitvi subvencioniral s svoto 5 do 600 kron.

Preiskavanje zemlje.

Podpr. Gruber opozarja na rastočo uporabo umetnih gnojil, a ljudje ne vedo, katerih snovi zemlja potrebuje in katero gnojilo bi se najbolj obneslo. Zato bi bilo želeli, da se uvede preiskovanje zemlje po novem Neubauerjevem načinu.

Inž. Frank pojasnjuje, da se s tem načinom delajo še le poskušnje in kaj zanesljivega se še ni doseglo. Sicer bi pa bilo umestno prositi deželo, naj dovoli sredstva, da se izpopolni deželno kemično preizkuševališče.

Trieranje semena.

Ponekod imajo v semenih še vse polno plevela. Naj kmetijske podružnice nastavlajo trierje. Ko bi imeli ljudje na splošno lepša semena, bi se lažje zamenjalo iz kraja v kraj. V deželi ima 35 podružnic svoj trier.

POLITIČNI PREGLED

Avstrija. Razen komunističnih demonstracij v Celovcu, v Gradcu in na Dunaju, kjer je prišlo do spopadov s policijo in bilo več ranjenih in aretovanih, ni v naši državi nič novega. — Zunanji minister dr. Mataja je bil v Rimu, kjer je obiskal papeža, ki je podelil njemu in prebivalcem Avstrije svoj papeški blagoslov.

Jugoslavija. Mirno je sedaj v Beogradu pred pravoslavni velikonočnimi prazniki v političnem oziru. Javnost pa razpravlja o prekretu politike Radičeve stranke. Vprašanja, kdaj odstopi volilna vlada, ali bo bodoča koncentracijska ali ne, ali obstoja možnost vstopa Hrvatov v vlado. Gotovo je, da more Nacionalni blok vladati s tem številom poslancev, a ne trajno. Zato se bo moral opreti na kako drugo stranko izven bloka. Da bi Radičevci stopili že zdaj v vlado, ni upati. — Pavle Radič je bil že dvakrat sprejet od kralja in se je po avdienci še dolgo pogovarjal s Pašičem. Hrvati stavijo gotove pogoje, katere bo morala vlada prej izpolniti:

Volitve državnega prezidenta v Nemčiji, ki so se vršile pred kratkem, so ostale brezuspešne. Nobeden kandidatov ni dobil potrebne večine. Ponovne volitve se vršijo 26. aprila. Slaba izkustva zadnjih volitev so privedle stranke tako daleč, da so se združile v dva si nasprotna tabora: v republikanski (levica) in monarhistični (desnica). Levica kandidira dr. Marksa, desnica po 78letnega starčka, generala Hindenburga. Pogajanja med strankami so bila dolgovozna. Največ izgledov ima Marks. — Inozemski tisk, posebno francoski, je zavzel proti kandidaturi Hindenburga že svoje stališče in pravi, da bo morala Nemčija to nerodnost poplačati, bo li izvoljen Hindenburg ali ne. Francoska bo prisiljena odnehati od previdne politike, ker kandidat desnice izključuje republiko in njeno diplomacijo. Angleži povdarjajo, da pomeni to rušenje pogovorov o varnostnem paktu. Tudi na angleške finančne kroge je napravila Hindenburgova kandidatura skrajno neugoden vtis. Nič manj laskavo se izraža česka in ameriška javnost.

Priključitev Avstrije Nemčiji. Glede tega je gotovo, da ne poda nemška vlada o tem vprašanju v doglednem času nobene izjave, s katero bi se zavezala, da se končnojavno odreka priključitvi Avstrije Nemčiji. Nemška vlada obenem nikakor nima namena to vprašanje spravljati na dnevni red. Po sprejemu Nemčije v Društvo narodov se Nemčija potrudi, da se za vedno reši vprašanje zapadnih meja skupno z avstrijskim priključitvenim vprašanjem. Rešitev teh vprašanj se ima izvršiti na odločen način, ki ne nasprotuje duhu in vsebini mirovnih pogodb.

Sestanek Male antante. Za sestanek Male antante v Bukarešti dne 3. maja vlada veliko zanimanje. Na dnevnem redu se nahajajo tri važna vprašanja: 1. Priznanje sovjetske Rusije de iure. 2. Vprašanje podonavske konfederacije, za katero se zanimajo vsi največji evropski politiki. 3. Vprašanje vstopa Poljske v Malo antanto.

Belgijske volitve. Volitve v belgijski parlament so potekle popolnoma mirno. Ker vlada ni dosegla večine, je odstopila. Po uradni objavi je belgijska zbornica takole sestavljena: katoliška stranka 78 (prej 80), socialisti 77 (prej 68), liberalna stranka 24 (prej 33), ostale manjše stranke 8 (frondisti 5, komunisti 2 in komatant 1). Nobena stranka ni dobila absolutne večine. Na dnevnem redu je vprašanje koalicije med socialisti in katoliki.

DOMAČE NOVICE

Slovensko-nemška ljudska šola na Koroškem. „Arbeiterwille“ piše v številu 94. z dne 5. aprila 1925 sledeče: V „Tagespošti“ je pisal neki nestrokovnjak — najgotovejše no naročilu „Heimatschutza“ — o jezikovni ureditvi dvojezičnih ljudskih šol na Koroškem. Namen tega članka je, delati propagando za popolno odstranitev slovenskega jezika iz ljudskih šol. Statistični material, na katerega se dopisnik opira, ne odgovarja resnici. Trditev, da živi na Koroškem le še 37.000 Slovencev, je velika neumnost. Šteli so se pač le oni Slovenci, ki pripadajo „Koroški slov. stranki“. Da je veliko socialnih demokratov in zraven pa še tudi veliko nemških nacionalcev slovenskega pokolenja, zamolčijo namenoma. Ljudsko štetje leta 1923 se ne more vzeti kot merilo k nacionalni pripadnosti, ker vsled lažnive agitacije — mestoma tudi terorja — nemških nacionalcev, so se Slovenci vpisali za Nemce, ki pa v resnici niti nemško govoriti ne znajo. Na Koroškem živi danes okoli 80.000 Slovencev in nemškim nacionalcem se kljub vsemu pritisku ne bo tako kmalu posrečilo, slovenski jezik popolnoma iztrebiti iz koroških šol. Nobeden pameten Nemec ne bo odobroval, da učitelj govori že od prvega dne, ko stopijo slovenski otroci v šolo, le nemško, ker govorijo doma do vstopa v šolo le slovensko, torej nemško ne razumejo. S to prisilno metodo so nemški nacionalci v prusko-polski deželi vzgojili strašno sovraštvo do nemštva ter vzredili s tem močno iredento. Mi, socialni demokratje, nočemo nobene jezikovnega nasilstva mladine, in nočemo greniti slovenskim otrokom učenje nemškega jezika. Privadijo naj se polagoma porabi nemškega jezika. To odgovarja tudi pameti in narodnemu sporazumevanju.

Znoreli so nemškutarji na Brnci. Kdor ne verjame, naj bere poročilo o mesečnem zborovanju krajevne skupine „Koroških četnikov“ na Brnci, ki se je vršilo 5. aprila. Neki Linder je pravil, da so nastali četniki iz potrebe dejanske obrambe proti „mirnemu“ prediranju od juga in se vedno trudijo, pomagati ogroženim rojakom cone A in jih zastopati na pristojnih mestih. Kdor danes jasno vidi, tega mora biti strah pred grozljivo hitrim prodiranjem inozemskih posebno jugoslovanskih vplivov na južno Koroško. Domače prebivalstvo se sistematično raznoroduje (domačih Nemcev skoro ni), Slovenci nemškega mišljenja se tlačijo (jih po ljudskem štetju tudi ni), ena župnija, ena šola za drugo prehaja v jugoslovanske roke (!) in v občinskih zastopih si osvaja „Koroška Orjuna“ (Orgeši?) sedež za sedežem itd. Nadučitelj Božič (Woschitz!) je povedal, da je krajni šolski svet na Brnci sklenil vpeljati v šoli 3 slovenske ure na teden. Ta sklep ima samo namen, izpodriniti iz mešanega ozemlja nemške učitelje (ki slovenski ne znajo) in jih nadomestiti z jugoslovansko mislečimi. Končno je še protestiral proti temu, da bi prišel g. Aichholzer v cono A. — To ni bajka, četudi zveni kot bajka. Take budalosti morejo govoriti pač le ljudje, katerih možgani se od samega sovraštva do Slovencev nahajajo v razkroju, se kisajo.

Celovec. Hanibal ante portas — Hanibal stoji pred Rimom, tako so blicali nekdanji Rimljani, zbirali in navduševali svoje rojake, da se vzbudijo in oborožijo ter vdarijo nad Punce, katere je dobro 200 let pred Kristusom pripeljal čez Alpe Hanibal pred Rim. Poljanec stoji in zboruje 5 km pred Celovcem pri Kanonjarju. Kaj storiti? Poslati moramo vsaj 3 kompanije „hajmatšulerjev“ na shod; in res so prišli na shod koroški Hindenburg — g. Rettl, kor. Ludendorff — g. Majer-Kajbič in revolucionar Hitler g. Arneitz. Da pa utrdijo svoje ljudi, ki bi morda vsled jugoslovanske podpore v dinarjih izposlované od g. Poljanca postali politični voklarji radi električne mizere v Rožu, so sklicali dne 29. marca h Kiršnerju na Žihpoljah veliki shod. Pripeljal se je tje sam Heimatschulerjev general Kaprec in njegov adjutant Barnert. Najboljši grški govornik Demosten bi bil prava reva v zgovornosti napram tem gospodom, ki so v živih, bujnih barvah slikali jugoslovansko iredento in opozarjali na nevarnost, ki preti spet Koroški. In verne

ovčice tudi biderci so verno in zvesto poslušali ter meketaje odobravalii resolucijo in protest proti g. učitelju Aichholzerju, ki daleč tam gori na zgornjem Koroškem pripravljala Nemce za jugoslovansko iredento. O ierum, ierum! Gospodje generali in stari avstrijski oficirji, ki iščete zdaj kruha v politični areni in na političnem bojišču! Ali ste že pozabili, da ste vojaki najslabši politiki? Veste, kako boste ubili iredento? Na cono A kateri ste pred glasovanjem vse obljubovali, ste celo pozabili. Ali veste, kako se skrbi za nemške kraje, v gospodarskem oziru pa se slovenske zanemarija. G. general Kaprec! Organizirajte svoje moštvo in po moštvo brezposelne, die „arbeits-scheuen“ in popravite za prvi čas vsaj ceste na spodnjem Koroškem. Vaš avto bode veliko gladkeje drčal skozi slovenske vasi in ljudstvo vas bode pozdravljalo kot očeta domovine. Na zgornjo slovensko Koroško tudi ne zabite drugače vam bodo še isto peščico vaših pristašev pohrustali sociji. Iredenta! Kako strašna pošast si ti...

Blače. Akoravno smo vozili les do konca marca s planin, ga je ostalo v škodo domačim lesnim trgovcem še mnogo zgoraj. — K belemu žitu imamo večinoma že vse zorano. — Naročili smo za našo romarsko cerkev „Pri naši Gospi“ tri nove zvonove, ki stanejo 80 tisoč šilingov. Prispievali so vsi posestniki po lesu ali denarju, da imamo skoraj že ves denar skupaj.

Tinje. (Žalost.) Smrt je zopet urezala globoke rane v Stropejevo družino. Lansko leto smo pokopali nad 70letnega očeta, letos pa sina Miheja v najlepši mladosti. Dolga bolezen ga je mučila dokler ni v Gospodu za vselej zaspa. Dosegel je še komaj štiriindvajseto leto, že je bolehal na kruti jetiki. Čuval je posteljo od Sv. Treh kraljev 1924 do 6. aprila 1925. Vso njegovo življenje — od rojstva do groba — je dičila poštenost, ljubezen do Boga in naroda. Bil je vzgled potrpežljivosti v svoji dolgi boleznii. — Ob času ljudskega glasovanja je bil član narodne straže v Grabštanju ter je živel po plebiscitu kot begunec na slov. Štajerskem. L. 1921 se je vrnil domov ter pomagal svoji sestri pri gospodarstvu do boleznii. Sestra mu je stregla celih 15 mesecev v pravi bratovski ljubezni. Z Mihanom je izgubila Stropejeva družina pridnega družinskega člana, fara dobrega kristjana, naš narodič pa navdušenega narodnjaka. Stropejevi družini naše najiskrenejšo sožalje.

Šmarja v Rožu. (Smrt.) Dne 1. t. m. se je raznesla po župniji pretresljiva vest, da Hribernikove Nežike ni več med nami. Pred par meseci je stala rajna kot srečna nevesta pred poročnim oltarjem in danes krije njene telesne ostanke črna zemlja. Rajna Neži, tiha, pohlevna duša je bila povsod priljubljena in vrla Slovenka. Ob njenem grobu žaluje cela župnija in njen mož. Ko smo šli od pogreba rajne Nežike, smo izvedeli, da je blede žena „smrt“ zopet nenadoma zamahnila po enem iz naših. Dne 3. t. m. je padel Butijev Rupert tako nesrečno v klet, da je na mestu obležal mrtov in razbito glavo. Rajni Rupert, delavec in skrben mož, je bil veren kristjan in zvest čitatelj „Koroškega Slovenca“. Bog daj njemu in rajni Nežiji večni mir in pokoj. Naj njima bi bila rodna gruda lahka. Prizadetim rodbinam izrekamo naše globoko sožalje!

Brezposelni se bunijo. V torek zvečer se je vršilo v Celovcu ob obilni udeležbi protestno zborovanje brezposelnih. Kot govornik je nastopil znani vodja komunistov Kerše, ki je na najbolj nesramen način napadal policijo, mestni magistrat, deželnega glavarja in deželno vlado. Po govoru je zaklical nekdo: „Gremo nad deželno vlado!“ In res se je začela množica pomikati med divjim vpitjem z namenom, na deželni vladi vse razbiti. Posrečilo se je policiji, ki je prišla z nasajenimi bajoneti, demonstrante razgnati v manjše gruče. A zopet so prišli skupaj in mislili napasti rotovž. Zanimivo je, da so korakale spredaj ženske in razgrajale, kakor bi bile obsedene. Začeli so leteti kamni iz množice in razbili šipo hotela Moser. Končno so se razšli in ob 10. uri je bil zopet mir. Ne samo v Celovcu, ampak tudi v Gradcu in na Dunaju je prišlo do sličnih demonstracij. Razni elementi podpihujejo brezposelne, da le s silo bodo dobili kar zahtevajo.

Celovec. (Smrt.) Dne 9. t. m. smo pokopali tu gospo Ano Müller, mater dr. Fero Müllerja, odvetnika sedaj v Mariboru. 70 let staro ženo je pri čiščenju svojega stanovanja zadela srčna kap. Naj počiva v miru! G. dr. Müllerju izrekamo iskreno sožalje!

Šmihel nad Pliberkom. Prihodnji društveni sestanek se vrši v nedeljo dne 19. t. m. (belo nedeljo). Vabljeni so vsi člani in prijatelji društva. —

ČEBELARSKI VESTNIK

Občni zbor „Slovenskega čebelarkega društva za Koroško“, ki se je vršil v Dobrli vasi, je bil dobro obiskan, kar je nam v dokaz, da kljub slabemu čebelarskemu letu zanimanje za čebelarstvo med slov. koroškimi čebelarji še živi, in da ljubezen do naše čebelice še ni ugasnila. Predsednik poroča o delovanju društva in posameznih podružnic in pozivlja čebelarje, da ostanejo zvesti društvu, ker le v organizaciji je moč in napredek. Čebelarstvo zasluzi boljšega, bolj častnega mesta med kmetijskimi panogami, kakor se mu odkazuje sedaj. Ono je velike narodno-ekonomične vrednosti, prinaša tudi posameznim čebelarjem materajelni dobiček in je obneme tudi domoljubno delo. Stari odborniki se zopet izvolijo. Članarina se določi na 1 Š. Gospod V. Pečnik pa je predaval o različnih praktičnih opravilih pri čebelnjaku in o AŽ-panju in žel za zanimivo predavanje živahno odobrovanje. „Slovensko čebelarsko društvo za Koroško“ se obrača na vse še speče podružnice, da se takoj zbuje k novemu delu in življenju, pozivlja pa tudi vse zavedne slov. čebelarje, da pristopijo k društvu in ustanove tam, kjer je vsaj 8 čebelarjev v eni župniji ali njeni bližini čebelarsko podružnico. Pojasnila daje predsednik in „Pol. in gosp. društvo v Celovcu“.

GOSPODARSKI VESTNIK

Mlečnost krav.

Polagajmo večjo pozornost na izbiranje plemenskih živali. Samo od dobre molznice je nam mogoče prirediti dobro molznico. Samo bik od dobrih molznic bo ustvaril hčerke, ki bodo dobre molznice. Bik, slab „molznik“ nam toraj veliko škoduje. Opazovali so slučaje, kjer so potomke slabega bika dajale po 500—800 l manj mleka na leto kakor njih matere, nasprotno pa potomke dobrih „molznih“ bikov po 500 do 800 l več kakor njih matere.

Popoln uspeh pri živinoreji bomo pak imeli samo, če bomo vedeli pri vsaki kravi, koliko nam da mleka. Neobhodno potrebno je toraj, da začnemo takoj, ko je krava teletila, meriti količino mleka, ki ga nam je dala v enem dnevu. To napravimo tako, da izmerimo v vsakih 14 dneh od ene krave mleko, in sicer jutranjo, opoldanašnja in večerno skupaj. Te podatke si beležimo.

En primer: Krava je teletila 15. decembra. Mleko zmerim od 31. XII. Nameril sem ga 12 l. Od 15. decembra do vstevši 31. XII. je 16 dni. V teh šestnajstih dneh je dala krava 16krat 12 l, to je 192 l. Zmerim mleko od 15. januarja. Bilo ga je 10 l. Toraj od prvega januarja 150 l — 31. I. zopet zmerim. Bilo ga je na primer 10 litrov. V šestnajstih dneh toraj 160 l. To delamo, dokler traja molžna doba. To seštejemo in najdemo na primer, da nam je dala v celi mlečni dobi 2000 l. Sedaj si na še izračunamo, koliko litrov bi prišlo na dan, če bi molzla celo leto in vedno enako. Leto ima 365 dni. V enem dnevu bi nam poprečno dala 2000: 365 = 5½ l. Ker je pa važno, če nam da to mleko lahka ali težka krava, primerjajmo še, koliko litrov nam da na 100 kg žive teže. Na primer ena krava tehta 500 kg žive teže in nam da 2000 l letnih. Na vsakih 100 kg žive teže nam tedaj da 400 l mleka letno. Druga pa tehta samo 400 kg, pa ti da takisto letnih 2000 l. Na 100 kg žive teže toraj 500 l letno. Ta lažja krava je pa mogoče veliko manj pojedla in zato veliko ceneje proizvajala 1 l mleka. Dajmo kravam dosti redilne krme, dokler so še molzne. Kajti ne damo jim li dosti redilnih snovi, ne morejo nam proizvajati mleka. Pet stotov težka krava rabi že za to, da ne izgublja na teži, 8 kg dobrega sena (to je takozvana osnovna krma). Za vsak liter

mleka moramo pridati zopet 1 kg prav dobrega sena. Nadomestimo li seno z otrobi, tedaj damo za 1 kg prav dobrega sena ½ kg otrobov. 1 kg solčnih tropin nadomestuje 3 kg prav dobrega sena.

Važno je, da vemo, da vsaka žival potrebuje osnovno krmo, da nam ne shušja, in poleg tega še gotovo količino proizvajalne krme, s katero more nekaj proizvajati, bodisi mleko ali mast, ko žival pitamo, ali mlada živina s tem, da rase. Osnovna krma je nekaj stalnega, za 500 kg žive teže vedno enaka; proizvodne krme pa nudimo govedu samo toliko, kolikor nam je dobro uporabi. Nikakor ni upravičeno, da bi krmili vso živino enako. Da nam ena krava več mleka, treba tudi več krme polagati, ker mleko ne more iz nič ustvariti. Nekaj časa pač ustvarja, če ima pre malo krme iz svojega mesa, po domačem rečeno, krava medli, ali to niti nam z gospodarskega ozira ni v prid, kravi sami pa tudi ne.

Kako priti do dobrih molznic? Kakor znano, imamo v naši pšenični pasmi krave, ki dajo letno 3000 l mleka, še veliko več pa takih, ki ne dajo niti 2000 l. Za pingavsko pasmo velja isto.

Potrebujemo mlečnokontrolnih društev. To društvo vodi zapisnik vseh krav članov, kontrolira molznost krav in ima zapisano letno količino mleka vsake posamezne krave. Prične se tekma članov, ker vsak hoče imeti najboljše krave. Vsak član se bo potrudil, rediti oziroma kupiti samo najboljše molznice. Če bomo na trgu kupovali krave, bo prodajalec imel potrđilo od svojega mlečno kontrolnega društva, koliko mleka daje na leto. Društvo bo skrbelo za prvovrstne bike, pomagalo pri nakupu plemenskih krav in tako bi mogli upati, da povzdignemo v doglednem času mlečnost naše pasme.

Celovski trg. Zelje 6—8000, solata glav-nata 5—7000, endivija 5—7000, zelen fižol 6000, čebula 7000, česen 12—18.000, špinača 5000, hren 12—16.000, krompir 3000, kislo zelje 4400 do 5000, mleko (liter) 4800—5000, smetana 28—32.000, čajno maslo 60—68.000, skuta 16—20.000 K za kilogram. Jajce komad 1400 do 1500 K. Živina: voli 11—13.000, plemenske krave 12—15.000, pitane krave 9—11.000, pujski za pleme 20—28.000 K za kg. Konji 2½ do 10 milijonov.

NAŠE KNJIGE

„Zvezdice.“ Zbral Josip Jekl, izdala Kmetijska tiskovna zadruga v Ljubljani. Stane 1 šiling in se naroča pri upravi „Koroškega Slovenca“. Tako lepe zbirke pesnic ni lahko najti. Pesnice se čitajo gladko in so po vsebini tako zanimive, da najde vsak šolar nekaj zase primerne in se jih nauči pri čitanju nehote na pamet. Naj ne bo starišev, ki imajo šoloobvezne otroke, da bi jim ne privoščili te cene duševne hrane. Knjižica je zelo lično opremljena in bo ugajala vsem. O kakovosti daje najlepšo izpričevalo v kratkem času že tretji natis. Kdor proda 10 izvodov, dobi en izvod zastoj.

Slovenski mladini! Pred enim mesecem je prevzela uprava „Koroškega Slovenca“ razpečevanje dveh lepih in za mladino zelo koristnih listov „Mladi junak“ in „Prerod“ s prilogo „Zdravje“. Kmalu je naročilo precejšnje število fantov in deklic ta dva lista, posebno pa „Mladega junaka“, katerega prebirajo z velikim veseljem. Dokaz temu sledeče pismo, katero je nam poslal mlad fant: Cenjeni g. urednik! Pozdravljeni vsi mladi junaki in junakinje! Kakor hitro sem izvedel iz „Koroškega Slovenca“, da je začel izhajati list „Mladi junak“, sem si ga takoj naročil. Z velikim veseljem ga prebiram. Najbolj se mi dopadejo povestice in slike zraven. Rešil sem tudi besedno uganko. Tudi jaz ne bom pil alkoholnih pijač, tako bom ostal vselej mladi junak. Iz tega pisma se razvidi, da nudi ta list naši mladini mnogo veselja in koristnega berila. Zato ga vsem, ki ga še niso naročili, prav toplo priporočamo. Naroči se pri upravi „Koroškega Slovenca“, Klagenfurt, Viktringer-Ring 26. Dobijo se še vse do sedaj izišle številke. Stane celoletno samo 1 šiling. Odrasli mladini, posebno našim izobraževalnim društvom priporočamo kar najtopleje list „Pre-

rod" s prilogo „Zdravje“. Vsebuje krasne članke o alkoholu, kajenju in drugih zdravstvenih vprašanjih. Člani izobraževalnih društev najdejo v njem najlepše gradivo za društvena predavanja. Stane celoletno 4 šilinge. Lista izhajata vsak mesec enkrat.

Pevec. Ravnokar je izšla v pomnoženi obliki 3—4 številka tega pevskega glasila z naslednjo vsebino: St. Premrl: Dr. Josip Čerin. (Konec.) — H. Svetel: Pevec in razvoj zborovske glasbe. — Iz glasbenih listov. M. Bajuk: Narodna pesem v sekiricah. (Dalje.) — V. Vodopivec: Nekaj o tamburicah. — Jak. Aljaž: Pevski spomini. (Dalje.) — Naši zbori. — Vestnik P. Z. — Nove skladbe. — Kronika. — Glasbena priloga prinaša dve nagrajeni skladbi: V. Vodopivec: Noč na Adriji. — P. H. Sattner: K polnočnici. — Pevec se naroča pri upravi, Miklošičeva c. 7. v Ljubljani. Priporočamo ga vsem ljubiteljem lepega petja.

Dr. Jože Jeraj: Narodni prerod. Prosvetna knjižnica, I. zvezek. Založila in izdala Prosvetna zveza v Mariboru. Cena 12 din., po pošti 13 din. — Centrala prosvetnih in izobraževalnih društev Prosvetna zveza v Mariboru se je lotila večjega smotrenega dela na polju ljudske in splošne narodne izobrazbe: pričela je izdajati lastno Prosvetno knjižnico, katere I. zvezek je že pred nami. Jasen nam je takoj ves program, ki ga hoče izpolnjevati Prosvetna knjižnica, ako pogledamo samo kazalo izišlega I. zvezka: narodni prerod slovenskega naroda na podlagi zdrave slovenske preteklosti in bitnosti, ki je ljubezen do domače grude, čuvanje družine, katoliška vera, uveljavljanje prave stanovske izobrazbe, gojitev narodne umetnosti in obrti, slovenskega jezika. Propadanje novodobne družine, obnovitev družine, ljudska izobrazba, društveno življenje in družina, stanovska delavska izobrazba, stanovska kmečka izobrazba, domovinska občina, narodna umetnost in obrt. ljudska šola, narod, slovenski jezik in ljudska država, o vsakem teh vprašanj ima knjiga posebno razpravo in sicer z docela novimi, a obenem edino pravilnimi vidiki, ako hočemo, da bo naš slovenski narod napredoval in se vzdržal. Vsaka stvar je imenovana pri svojem pravem imenu. Vsa vprašanja so obravnavana sine ira et studio, a tudi brez vsake prizanesljivosti, samo da se ne zakrije resnica. Pisatelj je zagrabil ves naš narodni pokret čisto pri korenini, naznačil pota, po katerih moramo hoditi v bodoče. Pri vsej resnosti in težavnosti teh vprašanj pa je jezik popolnoma domač in prost tuje navlake, vse povedano je razumljivo tako priprostemu človeku, kakor tudi ne odbije niti najbolj razvajenega izobraženca. Res, da se pisatelj v posameznosti ni razpisal na dolgo in široko, vsako poglavje v knjigi bi zahtevalo zase posebne knjige, a zato nikjer ne čutimo vrzeli, način obravnave posameznih vprašanj nas zadovoljuje, dasi bi si ponekod želeli obširnejše izpeljave, ki jo je pisatelj pa namenoma izpustil in pridržal za posebno razpravo. Prosvetna knjižnica je namenjena predvsem odboru in članom izobraževalnih in prosvetnih društev, izišli I. zvezek pa je prirejen še kakor nalašč za mesečna društvena predavanja. Da spadajo ta prva izdaja in vse bodoče iz Prosvetne knjižnice tako v vsako društveno kakor zasebno knjižnico, je umevno. Zlasti pa so opozorjeni nanjo vsi prosvetni in kulturni delavci, ki jim bo knjižnica zvest in vesten kašipot. Dobi jih pri Prosvetni zvezi v Mariboru, Aleksandrova cesta št. 6/I.

RAZNE VESTI

Drobne vesti. Italija ima 2166 zrakoplovov. Tako se razorožuje. — Ekspresni vlak, ki vozi iz Taškenta, je trčil z moskovskim vlakom. Dosedaj so našli 250 mrtvih in nad 100 ranjenih. — V Jeruzalemu je bila otvorjena judovska univerza. — Na Francoskem pride na 1000 ljudi na leto po 18 porodov, v Nemčiji pa 20, dočim jih je bilo 1900 še 36. Nemci gredo po francoskih stopinjah. — Portugalska je imela v teku 14 let že 40 vlad. — Belgijska vlada je odstopila. — V Gradcu so se spopadli komunisti in policisti; nekoliko oseb je ranjenih. — V Berlinu je bilo izprtih 10.000 kovinskih delavcev. Delavci bodo odgovorili z general-

nim štrajkom. — V Kalkuti je v enem tednu umrlo na kugi 312 ljudi. — General Pflanzner-Baltin je umrl. — 4. aprila je bilo na Koroškem 4690 podpirlanih brezposelnih. — Najljubši pes angleškega kralja Jurija je pred kratkim dobil umetne zobe. Dvorni živinozdravnik prof. Holday je izdelal to zobovje iz platine in zlata.

Bleščeče belo perilo je ponos vsake gospodinje. Dosežemo ga prav lahko s sledečim neškodljivim sredstvom: od dveh delov alkohola in enega dela čistega, zelo svetlega terpentinskega olja vlijemo 2 polni, veliki žlici v 50 l plavila in s tem poplavimo perilo. Nerazredeni del te zmesi lahko uporabimo za odstranitev velikih mastnih ali smolnatih madežev, vendar moramo opozarjati, da je vsled nevarnosti ognja previdnost tu na mestu. Drugo bolj priprosto, a našim gospodinjam še manj znano sredstvo, s katerim lahko dosežemo bleščeče perilo so limone. Vzamemo zelo sočno limono, razrežemo z lupino vred na tanke ploščice in priložimo milnici, v kateri se še kuha perilo. Vsi madeži iz predpasnikov, kuhinjskih krp itd. izginejo in perilo je snežno belo. Seveda se uporablja to sredstvo le pri nebarvanemu perilu.

Zahvala.

Zahvalujemo se vsem sorodnikom, znancem in sosedom, ki so 8. aprila t. l. spremili našega ljubljene brata

Michaela Šale

na zadnji poti.

Hvala g. proštu za tolažilne nagrobne besede ter pevskega zboru za ubrano petje.

Obenem se tem potom zahvaljujemo vsem, ki ste obiskovali rajnega brata in ga tolažili v dolgi bolezni,

Tinje-Lasinje, dne 9. aprila 1925.

Zaljuče sestre in brat.

Marija Kotnik

odpre v

Slaničevi hiši

v Libučah trgovino z mešanim blagom.

Prej je bila pri Železniku. Priporoča se za obilen obisk. Cene bodo zmerne in solidna postrežba!

53

Moderna obleka za gospe po najnovšem kroju; talarji

za častito duhovščino po najnižji ceni.

Vsakovrstno sukno na izbiro

FRANC ZIDEJ

Theaterplatz 1, v Celovcu

50

Inserirajte v Koroškem Slovencu!

Prodám posestvo v Mežiški dolini:

4,1260 ha njiv, 3,3761 travnikov, 0,4752 vrtov, 6,3474 gozda, čistega donosa 35·08 dinarjev; solčna lega, veliko sadja, zidan hlev, lesena hiša, 5 minut od železnice

Naslov pove uprava lista

55

Vabilo na občni zbor

Hranilnice in posojilnice na Zilski Bistrici, ki se vrši

v nedeljo dne 19. aprila t. l.

ob 3. uri popoldne

v lastnih prostorih s sledečim dnevnim redom:

1. Pozdrav predsednika;
2. Čitanje zapisnika zadnjega obč. zbora;
3. Potrjenje letnega računa za l. 1924;
4. Poročila odbora odnosno nadzorstva;
5. Slučajnosti.

□ □ □

Ako ob določenem uri občni zbor ni sklepčen, se vrši eno uro pozneje drugi občni zbor, ki sklepa brez ozira na število zastopanih deležev po § 35 zadružnih pravil

Načelstvo

Proda se

zaradi preselitve lastnika v inozemstvo že mnogo let obstoječa

velika trgovska hiša

V tej hiši se nahaja že nad 50 let dobro vpeljana, zelo renomirana, dobro idoča trgovina, v zadnjem času posebno z manufakturnim in tudi s špecerijskim blagom.

Hiša stoji v sredi mesta na zelo ugodnem prometnem prostoru. Ima v pritličju zelo prostoren trgovski lokal in tik tega lokala dva velika prostora za skladišča in pri vhodu desno manjši lokal, ki se more uporabiti tudi za trgovski lokal ali pisarno.

V prvem nadstropju je veliko stanovanje s 5 prostornimi sobami, kuhinjo, shrambo in predsobo in v podstrešju veliki prostor in dve sobi za uslužbenca in posle.

Natančnejša pojasnila in pogoje daje

Vimko Hudovernik v Radovljici, S.H.S.

52

Tovarniška zaloga usnja

Julijus Blass

Celovec, Novi trg št. 4

ima v zalogi vse kožne izdelke ter kupuje in prevzema v delo sirove kože.

SLOVENC!

Pomnite, da smo bili mi prvi na Koroškem